

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas – jautājumi un atbildes

Publicēts: 01.07.2021.

[Preses relīzes](#)

No 1. jūlija ir stājušās spējā izmaiņas likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu”, kas nosaka, ka paredzētās minimālās iemaksas ir obligāts maksājums, ko par katru sociāli apdrošināamo personu veic vismaz no valstī noteiktās minimālās mēneša algas. Minimālo iemaksu objekts ir trīs minimālās algas – 1500 eiro ceturksnī jeb 500 eiro mēnesī.

Labklājības ministrija ir apkopojusi dažus biežāk uzdotos sabiedrības jautājumus par šo tematu.

Kur paliks nauda, kas tagad būs jāmaksā obligāti?

Likumā noteikts, kas šis obligātais maksājums nonāks speciālā budžeta kontā, kas dos tiesības sociāli apdrošinātai personai saņemt likumā noteiktos sociālās apdrošināšanas pakalpojumus. Sociālā apdrošināšana ir valsts sociālās drošības sistēmas sastāvdaļa. Personām, kuras veic sociālās apdrošināšanas iemaksas no saviem darba ienākumiem, ir tiesības saņemt attiecīgus sociālās apdrošināšanas pakalpojumus, kurus izmaksā atkarībā no viņu veiktajām sociālajām iemaksām – jo lielāki bijuši ienākumi, no kuriem veiktas iemaksas, jo attiecīgi lielāks arī pabalsta, pensijas vai atlīdzības apmērs.

Kādi ir sociālās apdrošināšanas veidi?

Ir vairāki sociālās apdrošināšanas veidi:

- valsts pensiju apdrošināšana;
- sociālā apdrošināšana bezdarba gadījumam;
- sociālā apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām;
- invaliditātes apdrošināšana;
- maternitātes un slimības apdrošināšana;
- vecāku apdrošināšana.

Kā minimālās obligātās iemaksas tiks aprēķinātas?

Strādājošajam obligāto iemaksu objektus summē, t.i., ienākumiem pie visiem darba devējiem pieskaita pašnodarbinātā ienākumus (tostarp, mikrouzņēmuma nodokļa maksātāja apgrozījumu).

Minimālās obligātās iemaksas veic proporcionāli deklarētajam obligāto iemaksu objektam un tām kalendāra dienām, kurās cilvēks ir darba ņēmējs.

Minimālās obligātās iemaksas aprēķina Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (VSAA) trīs mēnešu laikā pēc ceturkšņa beigām un līdz trešā mēneša 20. datumam paziņo Valsts ieņēmumu dienestam (VID):

- par III ceturksni – 20. decembris;
- par IV ceturksni – 20. marts;
- par I ceturksni - 20. jūnijs;
- par II ceturksni – 20. septembris utt.

VID vienas darba dienas laikā informē darba devēju un pašnodarbināto elektroniskā deklarēšanas sistēmā (EDS).

Darba devējam ir pienākums samaksāt minimālās obligātās iemaksas līdz trešā mēneša 23. datumam no paziņojuma saņemšanas dienas:

par III ceturksni – nākamā gada 23.marts;

par IV ceturksni – 23.jūnijs;

par I ceturksni - 23.septembris;

par II ceturksni – 23.decembris.

VSAA 3 mēnešu laikā pēc kalendāra gada beigām veic pārreķinu par kalendāro gadu, ņemot vērā minimālo obligāto iemaksu objektu gadam (2021. gadam – 3000 eiro; 2021. gadam – 6000 eiro), un informē VID. Ja gada griezumā personai ir minimālais obligāto iemaksu objekts, tad pārmaksātās minimālās obligātās iemaksas tiek atgrieztas maksātājam (darba devējam, pašnodarbinātajam).

Vai minimālās iemaksas no 1. jūlija ir jāmaksā visiem?

Nē, ir vairākas cilvēku grupas, kam tas nav jādara, un tās ir sekojošas:

notiesātajiem, kas tiek nodarbināti brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā

pensijas vecumu sasniegušajiem un tās saņēmējiem, arī priekšlaicīgās

cilvēkiem ar I un II grupas invaliditāti

tiem, kuru paša vai laulātā nodokļu grāmatiņā ar reģistrēts bērns līdz 3 gadu vecumam

tiem, kuru paša vai laulātā nodokļu grāmatiņā ar reģistrēti trīs vai vairāk bērni līdz 18 gadu vecumam vai līdz 24 gadu vecumam, no kuriem vismaz viens ir jaunāks par 7 gadiem, kamēr bērns turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu

tiem, kuru paša vai laulātā nodokļu grāmatiņā ar reģistrēts nepilngadīgs bērns ar invaliditāti

jauniešiem līdz 24 gadu vecumam, ja viņi mācās pilna laika studijās vai speciālās izglītības iestādē, izņemot laiku, kad ir pārtrauktas mācības

tiem, kurus nodarbina Sociālo pakalpojumu reģistrā reģistrēts darba devējs

cilvēkiem, kuri pakļauti sociālās atstumtības riskam un kurus nodarbina sociālais uzņēmums

personām, kuras sniedz valsts finansētu pavadoņa bērnam līdz 18 gadiem vai asistenta pakalpojumu. Arī tiem, kas sniedz pašvaldības vai ES projekta ietvaros finansētu pakalpojumu bērnam līdz 18 gadiem

pašnodarbinātajiem, kuriem uz laiku ir apturēta saimnieciskā darbība

Minimālās obligātās iemaksas nepiemēro:

sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātājam;

iekšzemes darba ņēmējam pie darba devēja – ārvalstnieka;

ārvalstu darba ņēmējam pie darba devēja – ārvalstnieka.

Minimālās obligātās iemaksas nav jāveic proporcionāli par tām taksācijas gada kalendāra dienām, kurās darba ņēmējs ir:

atvaļinājumā bez darba algas saglabāšanas;

bērna kopšanas atvaļinājumā;

darba ņēmējam (bērna tēvam) ir piešķirts atvaļinājums sakarā ar bērna piedzimšanu

darba ņēmējs atrodas atvaļinājumā bez darba algas saglabāšanas, kas piešķirts darba ņēmējam, kura aprūpē un uzraudzībā pirms adopcijas apstiprināšanas tiesā ar bāriņtiesas lēmumu nodots aprūpējamais bērns;

par pārejošas darbnespējas (A un B darbnespējas lapa);

grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma kalendāra dienām, par kurām maksātājam ir izsniegta darbnespējas lapa.

Kas notiek, ja ienākumi mēnesī cilvēkam nerasniedz minimālās algas apmēru?

Pašnodarbinātajam, kurš prognozē, ka viņa ienākumi mēnesī nerasniedz minimālās algas apmēru, būs iespēja maksāt no faktiskā ienākuma, ja viņš būs iesniedzis Valsts ieņēmumu dienestam apliecinājumu par nākamā mēneša ienākumiem līdz 2021. gada 15. jūlijam par 2021. gada trešo ceturksni un līdz 2021. gada 15. oktobrim par 2021. gada ceturto ceturksni.

Vairāk par sociālajām iemaksām var uzzināt Labklājības ministrijas [mājaslapā](#) un Valsts ieņēmumu dienesta [mājaslapā](#).

<https://www.lm.gov.lv/lv/jaunums/valsts-socialas-apdrosinasanas-obligatas-iemaksas-jautajumi-un-atbildes>